

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 17. Matrimonium coram Parocho & testibus celebratum, si ab initio
fuerit occultè nullum, ob gravem metum vel fictionem unius partis,
accedente vero & libero consensu ipsius convalescit, modò ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

centius III.) que veniunt ad valvas Ecclesie cum sponsis, & iis reclamantes, affirmant se nunquam in eorum matrimonium consensisse: audiri (sponsis legitimis & idoneis testibus non debeat illarum simpliciter assertio prevalere. Sanè illis que, benedictione accepta, mox à sponsis aufugiunt, ante carnis copulam subsecutam, asserentes se nunquam in illos veraciter consensisse, sed metu illato compulsas, verba protulisse consensu, licet animo dissentirent, non statim est audientia deneganda; sed de illato metu est cum diligentia inquirendum. Et si talis metus inveniat illatus, qui cadere potuit in constantem virum, erunt non immerito audiendæ.

111 Ex citatis Canonibus satis apparet, matrimonium ex gravi metu contractum esse ipso iure nullum. Idque probat S. Thomas in 4. dist. 29. q. 2. a. 3. q. 1. quia vinculum matrimoniale perpetuum est. Unde illud quod perpetuitati repugnat, tollit matrimonium. Metus autem, qui cadit in constantem virum, perpetuitatem contractus tollit: quia potest peti restitutio in integrum (secundum canones allatos) & idè talis coactio metus, qui cadit in constantem virum, tollit matrimonium, & non aliter. Quidam autem dicunt, quod, si adsit consensus, quamvis coactus, interius est matrimonium, quantum ad Deum; sed non quantum ad statum Ecclesie, que præsumit ibi non fuisse consensum interiore, propter metum. Sed hoc nihil est: quia Ecclesia non debet de aliquo presumere peccatum, quousque probetur. Peccavit autem (mentiendo) si dixit se consentire, & non consensit. Unde Ecclesia præsumit eum consensisse; sed iudicat illum consensum extortum non esse sufficientem ad faciendam matrimonium.

112 Dixi ex metu gravi, iniuste incussis. Quia dum metus iuste incutitur, consensus per injuriam non extorquetur, nec iure se invitum conquiri potest, qui iure ipso cogitur, cui si non parcat, injulius est, ut dum ab Ecclesia sub gravissimis penis compellitur quis ducere eam, cui fidem suam obstrinxit, sub eaque data copulam ab ea extorsit. Et idem est dum à Judice quis sub pena exilii, vel trilemum, compellitur ad ducendam eam quam constupravit.

113 Hinc Gregorius Magnus episcopus 42. ad Episcopos Sipontin. lib. 2. jubet ut Felix, qui virginem quamdam stupro deceperat, aut quam stupravit, uxorem habeat, aut, si renuendum putaverit, corporaliter castigatus, excommunicatusque, in Monasterium, in quo agat penitentiam, retrudatur; de quo nulla sit egrediendi sine nostra præceptione licentia.

114 Nec metus, à causa naturali, vel interna proveniens, irritum facit matrimonium carnale, magis quam spirituale, juxta cap. sicut nobis extr. de Regularibus, ubi approbatur religiosa professio, ad quam aliquis metu mortis, ex gravi morbo imminenti, inductus est. Et ratio est, quia dum metus ex tali causa provenit, citra omnem injuriam provenit, ex sola dispositione divina. Et sicut tunc non deest libertas sufficiens ad votum; ita nec ad matrimonium. Denique dum metus causatur ab intrinseco, à nullo alio quis ad matrimonium compellitur, nisi à seipso.

115 Et idè si viator videat puellam ab incendio, vel tempestate, de vita periclitantem, & vocatus in auxilium, renuat, nisi matrimonium ipsi promittat, & ipsa metu mortis ipsi promittat, tenetur promissione. Et si Medicus, videns infirmum usque adeo periclitantem, ut nulla sit ipsi spes recuperandæ sanitatis, nisi ope Medici; & interim Medicus minetur se derelicturum ipsum, nisi filie suæ nubat, matrimonium ex ejusmodi metu contractum validum est. Quia metus mortis (qui causa est illius) ipsi propriè non incutitur à Medi-

co, sed à morbo, sicut in proprio casu si juvenis nollet puellam de naufragio periclitantem juvare, nisi duceret ipsum.

Nec ille metus, iniuste incussus, matrimonium irritum facit, qui illatus non est ad extorquendum consensum in matrimonium, sed alla de causa, ut si pater hominem cum filia sua inventum in stupro interficere velit, in ultionem injuriæ dedecorisque familie suæ, & ipse, ad evadendam mortem illam, sponte offerat matrimonium in compensationem illius injuriæ, ad placandum irati patris animum, valet matrimonium. Quod tamen irritum esset, si pater ipsi minaretur mortem, nisi filiam suam statim duceret, ut constat ex cap. consultationis n. 110. relato. Quod si non minaretur ipsi mortem à se inferendam, sed à Judice, cui ipsum delaturus esset, nisi stupratum duceret, matrimonium valet. Quia pater non incussisset metum iniuste. Denique secundum omnes valet matrimonium, metu mortis vel stupri contractum à puella, que lapsa in manus sacrilegiorum, vel suppositoris, ne ab eo occideretur, vel stupraretur, promittit matrimonium viatori illuc transeunti, si ipsam ex imminente periculo eripret.

Potè quotiescumque puella ex gravi metu iniuste, juxta matrimonium invalide contractit, debitum reddere non potest, etiam si ad illud metu mortis adigeretur. Aliàs fornicaretur. Cum tamen mortem vir & femina constans subire debeat, potius quam mortale peccatum committere. Ut enim S. Thomas ubi supra a. 2. ad 2. peccata sunt maxima malorum. Et idè ad hoc nullo modo potest homo constans cogi; sed magis debet homo mori, quam talia sustinere.

Sed quisnam (inquis) metus gravis, & ca. 118 dens in constantem virum; quis levis censetur, seu cadens in virum inconstantem? Hoc enim scire interest: cum levis metus (secundum D. Thomam, Bonaventuram, & omnes) non dirimat matrimonium. Partim quia tamen libertatem minuat, non tam per se minuit, atque ex vitio concutientis metum, quam per accidens, ex vitio timentis, ob ejus inconstanciam. Partim quia libertatem non minuit invincibiliter, sed vincibiliter, cum facile deponi possit.

Respondeo metum gravem esse, quo grave malum ex gravi timetur fundamento. Grave (inquam) malum, id est tale, ut vir gravis & constans metu illius moveatur ad faciendum quod aliàs facturus non esset (cujusmodi est metus mortis, stupri, carceris, exilii, &c.) cujus metu vir gravis non movetur, nisi ex gravi fundamento illud timeat, id est ex tali fundamento, ut appareat probabiliter futurum, è quod facile illud vitare nequeat, & persona, à qua malum timetur, potens sit minas exequi, probabiliterque præsumatur eas executurus.

Tunc autem levis est metus, seu cadens in virum inconstantem, quando vel est metus levis mali, vel, si gravis, ex levi fundamento; è quod inveniunt metum vel non sit potens minas exequi, vel probabiliter non præsumatur executurus; è quod quod malum facile impediri possit.

CAPUT XVII.

Matrimonium coram Parocho & testibus celebratum, si ab initio fuerit occulte nullum, ob gravem metum vel fictionem unius partis, occedente vero & libero consensu ipsius convalescenti, modo altera pars in proximo consensu persistat.

Ita S. Thomas in 4. dist. 29. q. 2. a. 3. ad 1. ubi: ex consensu libera illius qui prius coactus est.

est, non fit matrimonium, nisi in quantum consensus procedens in altero adhuc maneat. Censet ergo fieri matrimonium, si consensus procedens in altero adhuc maneat. Concinit S. Antoninus 3. p. tit. 1. c. 7. si postea consentiat liberè, personam alteram in consensu pristino persistente, verum efficitur matrimonium. Etque communis sententia, non solum Theologorum, sed & Canonitarum, ut Fagnanus ostendit ad cap. *libet* de sponsa duorum hum. 2.

122 Et ratio est quia, ut convalescat, non est opus iteratâ præsentiâ Parochi & testium, prout declaravit Pius V. Nec opus est novo consensu utriusque partis, cum consensus unius partis supponatur adhuc moraliter perseverare. Solum ergo opus est, ut ei accedat consensus verus & spontaneus alterius partis, quæ prius fuit vel coactè consentit.

123 Et confirmatur 1°, si pars, quæ prius coactè consentit, spontaneè postea cohabitaret, vel committeretur alteri ut conjugi, matrimonium convalesceret, juxta cap. *ad id* de sponsal. & matrim. cap. *significavit* extr. de eo qui duxit in matrimonium poli. per adult. Et cap. *proposuit* de conjugio fervor. Hoc autem idè est, quia spontanea cohabitatio, vel commixtio, seu copula coactionem subsecuta, quædam est spontanei consensûs declaratio.

124 2°. rectè arguitur à matrimonio spirituali ad carnale. Matrimonium autem spirituale, quod contrahitur inter eligentes & electum, valet, licet electi & eligentium consensus eodem tempore non præsentetur, cap. *cum inter Canonicos* de electione.

CAPUT XVIII.

Matrimonium coram Parocho & testibus celebratum, si ab initio nullum fuerit ob impedimentum occultum, dispensatione obtentiâ non convalescit, nisi novus utriusque partis consensus accesserit, verbis aut signis expressis, licet hoc postea necessarium non sit eum de novo exprimere coram Parocho & testibus.

125 Ratio prioris partis est 1°. quia consensus ab initio præstitus fuit nullus, quia inter personas illegitimas.

126 2°. quia dispensatio, superveniens matrimonio invalide contracto, non facit priorem consensum de invalido validum, sed dumtaxat personas de illegitimis legitimas ad matrimonium contrahendum.

127 3°. novo proinde opus est contractu, ut jam legitime contrahant, qui prius illegitimè contraxerunt. Igitur novo opus utriusque partis consensus, utpote sine quo novus contractus fieri non potest.

128 4°. matrimonium legitime non contrahitur, nisi consensu utriusque partis legitimo. Cum ergo consensus antè præstitus legitimus non fuerit, novus adhibeatur necesse est.

129 Ratio posterioris partis est, quia novâ præsentiâ Parochi & testium opus non est, dum semel adhibita fuit, & in facie Ecclesiæ probari nequit quoddam illegitimo contractui adhibita fuerit, prout ostensum est ex declaratione Pii V. non semel allata.

130 Novâ proinde præsentiâ Parochi & testium solum opus est post dispensationem, obtentam super impedimento publico, sive quod publicè probari potest. Et ratio est, quia si tunc sufficeret consensus clandestinus ad matrimonium de novo validè contrahendum, ex simili matrimonio facile oriri possent incommoda, propter quæ Tridentinum irrita esse voluit matrimonia clandestina, ut constat ex supra dictis. Quæ quia prudenter

timeri nequeunt ex matrimonio clandestinè renovato, post obtentam in S. Pœnitentiaria dispensationem super impedimento occulto, postquam matrimonium cum eo publicè coram Parocho & testibus celebratum est (eò quod primum matrimonium publicè celebratum probari non potest nullum) idè Pius V. declaravit tunc sufficere clandestinam renovationem per novum consensum privatim expressum. Quippe nunquam S. Pœnitentiaria occultè dispensat, nisi impedimentum taliter occultum sit, ut in foro externo probari nequeat. Si enim aliquis esset timor, vel probabile periculum, quòd aliquo modo fieri posset publicum in futurum, Major Pœnitentiarius (ut monet Pyrrhus Corradus) remitteret supplicationem ad Datarium, ut Oratores ibi peterent secum dispensari in utroque foro: quia non occultum, sed manifestum dicitur, quòd potest probari.

Idè ergo in supplica exprimenda non sunt nomina eorum pro quibus dispensatio petitur in S. Pœnitentiaria, & in Rescripto Major Pœnitentiarius ponit hanc clausulam, *dammodo impedimentum inde proveniens occultum sit*. Dumque dispensationem committit super matrimonio inito cum impedimento affinitatis occulto ex fornicatione, hanc addit clausulam: *quòd Oratores diligenter experiantur, num sine scandalo possint separari: Quòd si fieri potest, fiat omnino. Si autem fieri non poterit, saltem experiantur, an cohabitantes, ut frater & soror, continenter vivere valeant. Quòd si neutrum fieri valeat, & ex cohabitatione incontinentiam, ex separatione verò scandalum oriri posse tibi visum fuerit, cum ipsis latoribus, de nullitate prioris consensûs certioratis (sed ita cautè, ut si illa adhuc ignoravit, latoris delictum nusquam delegatur) dispensa, ut matrimonium secreto inter se (nova ergo non requiritur præsentiâ Parochi, &c.) contrahere valeant, prolem susceptam, si que sit, & suscipendam exinde, legitimam declarando in foro conscientie tansum.*

Ex his verbis, cum ipsis latoribus, de nullitate prioris consensûs certioratis, nonnulli inferunt, matrimonium nullum, ob impedimentum dirimens, de novo validè non contrahi, nisi uterque conjugum certioretur de impedimento. Non in specie, sed saltem in genere, ita ut saltem cognoscat aliquem defectum fuisse in matrimonio prius inito; idèque opus esse novo consensu. Rationem dat Scotus in 4. dist. 35. q. 1. quia *primus consensus non fuit matrimonialis; & idè ad hoc quòd sint conjuges, requiritur novus consensus. Et tunc dico, quòd si impedimentum non exprimitur persona incesta, ipsa in copula carnali sequenti non consentit novo consensu, sed solum reddit in virtute primi consensûs, qui nullus fuit. Et idè licet persona scitens de novo consentiat, non tamen sufficit. Hoc expressè dicit Glossa in cap. 1. de eo qui duxit in uxorem quam poli. per adulter. In primo (inquit) consensu, qui fuit nullus, intelligitur perdurare, quamdè nihil scit de illius nullitate; idèque novo consensu ad validum conjugium opus esse. Propterea ergo in dispensationibus, quæ dantur in sacra Pœnitentiaria, ad tollendum omne dubium in materia tam delicata, poni solet hæc clausula: *cum ipso latore dispensa, muliere de nullitate prioris consensûs certiorata, sed ita cautè, ut latoris delictum nusquam delegatur.**

Hoc haud dubie tutius est, servandumque in praxi, si possit absque periculo suspitionis adultèrii, dissensionis, scandali, absolutæ separationis. Uno verbo si tanta sit unio inter utrumque, ut nihil inde timendum sit. Sed quia non raro ex hoc periculum est, vel scandalorum, vel dissensionum, vel suspitionum, absolutæ etiam separationis, si magna non sit unio inter ipsos, tunc satis esse censet Sanchez, Sylvius, Natalis ab